

L'evolució registrada a la societat portuguesa al llarg del segle XIX, va repercutir al procés de creixement d'Espinho. El canvi de costums i la modernització dels mitjans de transport provocaren canvis radicals a les rutines del nucli permanent.

Les classes socials amb un major poder econòmic, de la noblesa a la burgesia, començaren a passar el seu temps lliure fora de casa, al camp o a la platja, i a partir de la dècada de 1840, Espinho va ser més freqüentat. Aquesta pràctica provocà la construcció de més habitatges.

Al 1863 la línia de tren entre Ovar i Gaya, va entrar en funcionament i Espinho no disposava d'estació. Només paraven trens per carregar. Després de negociacions, al 1870 es feu l'estació, i s'inagurà al 1874, canviant notablement la vida de la població. Començaren a aparèixer hotels, restaurants, casinos...

L'existència d'un nucli densament poblat i sense condicions d'expansió, va portar a la Câmara Municipal da Feira, al 1876, a fer esforços per projectar un ordenament, de manera que la població deixés d'ubicar-se únicament en el seu perímetre tradicional i que creixés cap a l'est, a partir d'una planta topogràfica elaborada per l'enginyer José Coelho Bandeira de Melo, anomenant-la "Chiado" (xiulet), duguent-se a terme a partir d'expropiacions.

La planta en qüestió sembla ser una primera tentativa per enquadrar i disciplinar l'anarquia urbanística en la qual estava immersa la població d'Espinho. Es va racionalitzar l'ocupació del sòl. La població d'Espinho es divideix en dos barris diferents, a l'est, fins a la via del tren hi ha el barri nou, i a ponent, fins a la platja, hi trobem l'antic barri pobre. En els nous carrers, es disposà d'enllumenat públic durant els mesos d'estiu.

Però les diferents invasions del mar, provocaren que el centre perdés terreny, i la línia de costa cada vegada es mengés més població.

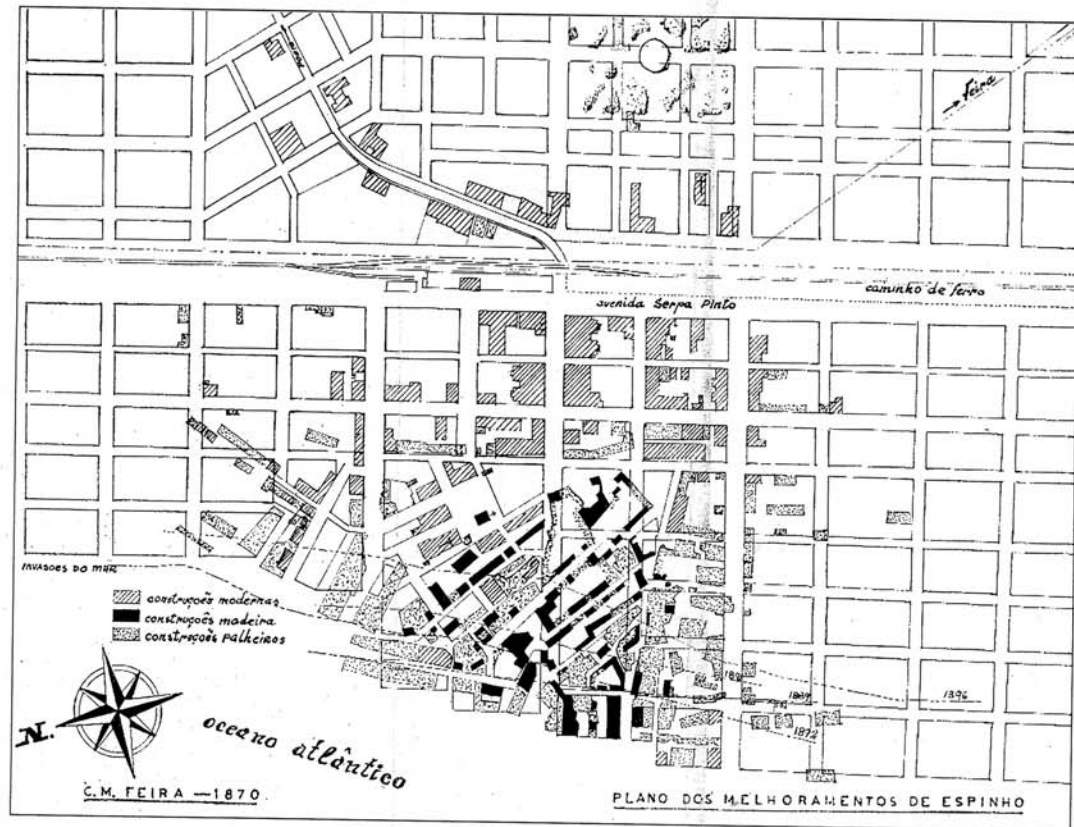
Gran part de la nova eixampla projectada no es pogué dur a terme. De les 8 illes inicials des de la via del tren en direcció al mar en l'actualitat només en perduren 3.

La distància entre el mar i la via ferrea era, al 1866 de 450m, i es va començar a escurçar a mesura que la força de l'aigua destruïa cases, carrers..., al 1889 era de 355. Els fets eren de tal dimensió que la reina, va visitar Espinho, i al 1891 donà permís per construir 36 noves vivendes per a pescadors, passan a ser conegut com a "Bairro da Rainha", provocant un desplaçament del nucli pescador al sud, fet que provocà un distanciament entre les diferents formes de vida, com un aïllament de les costums pesqueres...

A Espinho existien petits negocis vinculats a la conserba de peix, hi havia hagut algunes iniciatives fabrils però cap funcionà fins a la creació, al 1894 de la Fàbrica de Conservas "Brandão, Gomes & C.a", fundada pels germans Brandão i pels germans Gomes, tots ells arribats del Brasil amb fortunes considerables. Introduint els processos i la maquinària més moderna, la Fàbrica s'especificà en la conserba de sardina (la capturada a les aigües d'Espinho era considerada com a excepcional, ja que no tenia escomeses).

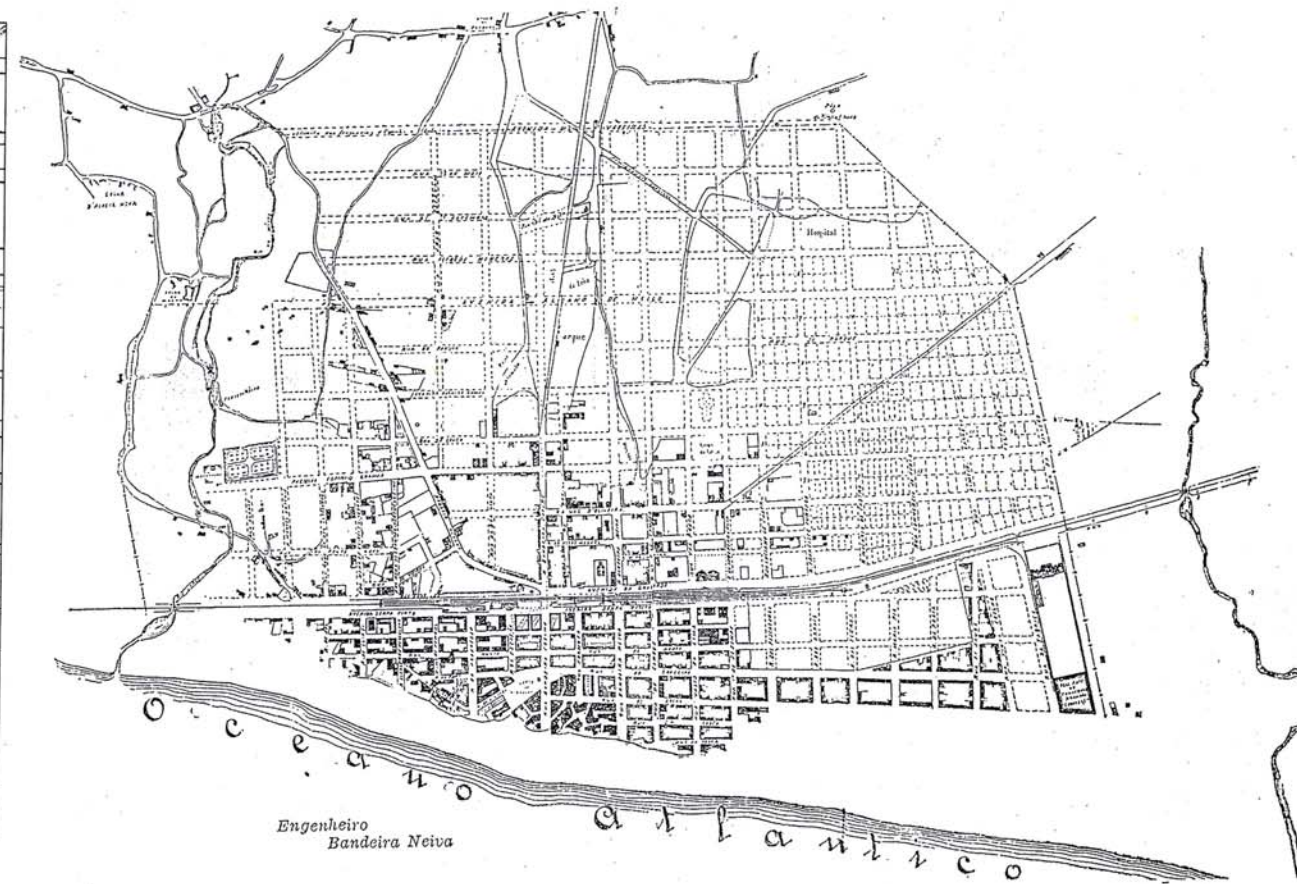
La Fàbrica donava treball a unes entre 300 i 500 persones, va tenir una influència determinant al desenvolupament d'Espinho, assegurant la supervivència de centenars de famílies, creà llocs de treball, atraient nous residents, augmentant el poder de compra i permetent consolidar el comerç local, estimulà el progrés tecnològic com la llum elèctrica, el telèfon o el telègraf. O fins i tot fou la tercera localitat del país a on arribà la novetat del Cinematògraf.

A finals del segle XIX, Espinho era, en resum, una localitat completament transformada, tenia una activitat econòmica regular i rentable, posseïa una sèrie d'equipaments col·lectius poc comuns, molt diferent del panorama ruralitzat i depressiu d'altres poblacions de la zona.

Em 1870 o Plano de Melhoramento de Espinho previa, nesta planta do Eng.º José Coelho Bandeira de Melo os arruamentos perpendiculares entre si.

ESPINHO 1870

ESPINHO 1900

